

esetben alkalmazható, sőt a közelebbi jövőben a legtöbb esetben a mesterséges segítségre — valamely alakban — egyenesen szükség lesz, mert egyrészt a természet nem szokott telepíteni oly egyenletességgel, amilyent a szakember követel, másrészt erdeink legnagyobb része ma még nincsen oly állapotban, hogy — teljesen eltekintve a magtermési évek ritkától — állandó és bő magtermésre számíthatnánk. A természetes felújításnak rendszerén semmit sem változtat, hogy ha a magot vagy csemetét nem kizárólag az anyatermészet adja, hanem az ember hozza oda, sőt még a talaj felszínének mesterséges megváltoztatása sem jelent rendszerváltoztatást.

Ez utóbbi — a talajnak megfelelő eszközökkel való megdolgozása — Dánia bükköseiben már régi idők óta szokásos és kiépített rendszerré vált. Újabban más országokban is gyakran szerepel. Kétségtelen, hogy különösen a nagymagvú fafajoknál lényeges eszköze a sikernek, de a felújítás rendszerére — a kivágásnak céljára, térbeli és időbeli egymásutánjára — nincsen behatással.

Róth Gyula.

A tűzifa áralakulása

Statisztikai és közgazdasági munkákban, folyóiratokban a legkülönbözőbb anyagok és kereskedelmi cikkek háborús és háború utáni áralakulásáról találhatunk táblázatokat, szinte egyedül a fa ára az, amelynek karrierjét nem öröközte meg senki.

Az alábbi táblázatban a tűzifának, mint a legnagyobb mennyiségben forgalomba kerülő hazai faválasztéknak az áralakulását állítottam össze 1921 júliusától kezdve. Érdekes lett volna a fa árát a háborús és forradalmi években is figyelemmel kísérni, 1921 július előtt azonban az ármaximálások megakadályozták a tűzifa árának szabad kialakulását, a zúgkereskedelem árait pedig sehol sem jegyezték fel természetesen megbízható formában.

A táblázat tűzifa-árjelzései alapjául a fakeskedelmi

lapok adatai szolgáltak s alattuk *egy 10 tonnás vagon száraz hasábfa árai ab feladóállomás értendők*; aranykoronára, Barcza Imre valutatáblázatai alapján vannak átszámítva.

Az aranyérték mellett összehasonlítás kedvéért a búza-értéket s a nagykereskedelmi indexszámok alapján számított értéket is kimutattam. A számítás alapja a következő:

Igen bajos volt az ellentétes adatok és információk alapján a tűzifa békebeli országos átlagárát ab feladóállomás megállapítani; végül is kerekén 130 koronának vettem, mely békében megfelelt 6 q búza értékének ($6 \times 22 = 132$ korona). Ezen az alapon mutatom ki a 4-ik rovatban 6 q búza mindenkori havi átlagárát aranykoronában, mely „búzavalutában” egy vagon fa békeárát jelenti, az 5. rovatban pedig a 130 koronás békeár az illető hónapra vonatkozó nagykereskedelmi indexszámmal beszorozva található — ugyancsak aranykoronában.

A nagykereskedelmi indexszám alatt azt a viszony-számot kell érteni, mely azt mutatja, hogy a nagykereskedelmi forgalomban szereplő különféle kereskedelmi cikkek ára egy bizonyos időpontban a békeárnak átlagosan hányszorosára emelkedett.

Mivel a nagykereskedelmi indexszámok csak 1923 decemberétől vannak összegyűjtve, az összehasonlítást én is csak ettől az időponttól kezdhettem.

A *Vágó, Dálnoky—Kovács*, a Szakszervezeti Tanács stb. által különféle alapokon összeállított, de 1914 óta vezetett indexszámok alapján átszámított faárak annyira eltérnek a tényleges faáraktól, hogy azokat összehasonlítás céljaira felhasználni nem lehet.

A búza átlagárait s a nagykereskedelem indexszámait Barcza Imre, illetőleg *Szőnyi Gyula dr.* táblázataiból vettem.

Végül a 6—8. rovatban a ténylegesen kialakult havi átlagár s a békebeli aranykoronaár, búzában kifejezett békeár s az indexszám alapján az általános drágulásnak megfelelő elméleti faár közötti különbséget mutatom ki aranykoronákban.

A táblázat a következő:

Dátum	1 waggon száraz hasábita havi átlagára ab felsőállomás		1 w. fa békeért megfizető 6 q búza havi átlag-ára	1 w. fa békeárának a havi drágulási indexszel való szorzata	1 waggon fa tényleges árának és a		
	papír kor.	a. kor.			békeb. aranykorona árának	6 q búza havi átlag-árának	a drágulási index alapján számított árának
1921 július	10.400	197	—	—	+ 67	—	—
" aug.	12.400	191	136	—	+ 51	+ 55	—
" szept.	14.200	160	107	—	+ 30	+ 53	—
" okt.	15.800	120	86	—	— 10	+ 34	—
" nov.	16.000	90	87	—	— 40	+ 3	—
" dec.	15.500	117	103	—	— 13	+ 14	—
1922 jan.	15.000	115	108	—	— 15	+ 7	—
" febr.	14.000	108	115	—	— 22	+ 7	—
" márc.	16.600	105	106	—	— 25	+ 1	—
" ápril.	20.000	128	122	—	— 2	+ 6	—
" máj.	21.000	134	122	—	+ 4	+ 12	—
" jún.	21.500	119	131	—	— 11	— 12	—
" július	28.000	102	115	—	— 28	— 13	—
" aug.	45.000	136	129	—	+ 6	+ 7	—
" szept.	63.000	137	119	—	+ 7	+ 18	—
" okt.	64.000	135	142	—	+ 5	+ 7	—
" nov.	68.000	149	138	—	+ 19	+ 11	—
" dec.	72.000	161	141	—	+ 31	+ 20	—
1923 jan.	79.000	160	152	—	+ 30	+ 8	—
" febr.	84.000	161	151	—	+ 31	+ 10	—
" márc.	110.000	163	149	—	+ 36	+ 17	—
" ápril.	158.000	184	167	—	+ 54	+ 17	—
" máj.	192.000	201	166	—	+ 71	+ 35	—
" jún.	280.000	226	165	—	+ 96	+ 61	—
" júl.	520.000	271	164	—	+ 141	+ 107	—
" aug.	815.000	234	137	—	+ 104	+ 97	—
" szept.	865.000	243	157	—	+ 113	+ 86	—
" okt.	880.000	248	163	—	+ 118	+ 85	—
" nov.	930.000	257	165	—	+ 127	+ 92	—
" dec.	975.000	254	173	159	+ 124	+ 81	+ 95
1924 jan.	1.160.000	196	138	160	+ 66	+ 58	+ 36
" febr.	1.800.000	178	140	170	+ 48	+ 38	+ 8
" márc.	2.600.000	168	124	169	+ 38	+ 44	+ 1
" ápril.	2.800.000	173	120	163	+ 43	+ 53	+ 10
" máj.	2.900.000	162	118	158	+ 32	+ 44	+ 7
" jún.	2.850.000	159	108	173	+ 29	+ 51	+ 14
" júl.	2.750.000	166	134	188	+ 36	+ 32	+ 22
" aug.	2.700.000	173	159	188	+ 43	+ 14	+ 15
" szept.	2.750.000	174	161	186	+ 44	+ 13	+ 12
" okt.	2.900.000	185	175	187	+ 55	+ 10	+ 2
" nov.	3.100.000	204	184	200	+ 74	+ 20	+ 4
" dec.	3.150.000	210	202	208	+ 80	+ 8	+ 2
1925 jan.	3.000.000	204	268	207	+ 74	+ 64	+ 3
" febr.	2.900.000	196	270	198	+ 66	+ 74	+ 2
" márc.	2.700.000	185	214	192	+ 55	+ 29	+ 7
" ápril.	2.700.000	186	213	185	+ 56	+ 27	+ 1
" máj.	2.650.000	185	214	—	+ 55	+ 29	—
" jún.	2.650.000	185	218	—	+ 56	+ 33	—

A táblázat felületes átmérésekor is már szemünkbe ötlik, hogy a faárak alakulása nem tartott lépést sem a pénz romlásával, sem a búza áralakulásával, sem pedig az általános drágulással, hanem egészen önállóan fejlődött.

A maximálás alól felszabadulva, 1921 júliusában hirtelen felszökik s 67 koronával szárnyalja túl a békebeli aranykorona árát; dicsősége azonban ekkor még muló, 4 hónap múlva, — nem tudván lépést tartani a hirtelen zuhanó pénzzel, már 40 aranykoronával marad alul a békenívó alatt.

A búzaár, melyet a maximálás alól való felszabaduláskor 55 koronával szárnyal túl (mindig 6 q búzaárról van szó!), rövidesen társul szegődik hozzá s együtt maradnak alul a pénzromlás okozta küzdelemben. Sorsukban fokozott mértékben osztoznak a többi árucikkek is, az indexszámok a békenívónak 0.5—0.6-én állanak.

Csak 1922 augusztusában kezd a fa ára lábrakapni újra s itt kezdődik szédületes karrierje; napról-napra emelkednek a faárak az aranyhoz és a búzához viszonyítva, megkezdődik az igazi fakonjunktúra s boldog boldogtalan felcsap fakereskedőnek.

A korona közben folytatja szomorú útját a lejtőn lefelé.

A fa messze túlszárnyalja a búzát s a konjunktúra 1923 júniusában éri el csúcspontját: a faár 141 koronával van az aranyparitás és 107 koronával a búzaparitás felett. Az általános drágulás mértékét a búzával együtt messze túllépi, hiszen a kis háztartásokat érdeklő kiadások indexe a békenívónak a felén áll csupán s a legnagyobb anyagi gondot a tüzelőfa beszerzése okozza.

A fakereskedőknek s a fatermelőknek áll a világ, ettől kezdve azonban hovatovább tért veszít a kedvező fakonjunktúra.

Az aranykoronában kifejezett faárak rohamosan kezdenek esni, míg a papírkorona árak szinte szédületesen emelkednek, mert 1924 első negyedében ismét megindul a lassú lemorzsolódás helyett a korona végzetes zuhanása.

Március havában már utóléri a faárakat az általános

drágulási folyamat; a búza még békenívó alatt áll, a fa ellenben 38 koronával a békebeli aranynívó felett.

A nyomott áru búzával szemben egyelőre még bírja a fa a versenyt, az általános drágulásnak azonban rövidesen alatta marad. 1924 júliusában 22 koronával olcsóbb egy vagon fa, mint azt a nykkereskedelmi indexszámok alapján az általános drágulás következtében várni lehetne.

Az év végén stabilizálódik a korona, a fa ára eléri azt a nívót, melyet az általános drágulás megkíván s megkezdődik a stabil faárak kialakulása is, mely az időközben fellépő általános olcsóbbodási folyamat következtében szinte feltűnő módon símul az indexszámok által jelzett általános árviszonyokhoz.

A búza azonban még csak most kezdi diadalmas pályafutását; 1925 februárjában már 74 koronával haladja meg a már normálisnak nevezhető faárat, ujabban azonban ismét közeledik az általános nívó felé.

A faüzlet kezd rossz üzlet lenni, melynek egyebek között talán a búza indokolatlanul magas ára is oka, mert hiszen a fuvarozási és termelési költségek — mint minden parasztok által végzett munka — a búza ára szerint igazodnak.

Az alkalmi fakereskedők, akik 1923—24-ben gombamódra szaporodtak, nyomtalanul eltűnnek, sorra buknek a cégek, melyek számításait a kedvező konjunktúra idején a túlzott üzleti nyereség reményére alapították s a régi tökerős vállalatok is egymásután érzik meg a krízis-okozta földrengés hatásait s sovány vigasztalás számukra, hogy a krízis nemcsak a fakereskedelmet sujtja, de általános, országos, sőt európai jelenségnek tekinthető.

Kényszeregyességek és csődök teszik ebben az időben mozgalmassá a bíróságok működését.

Az általános krízis, csődök és kényszeregyességek közepette azonban május havában kialakul 185 aranykorona körül (2,650.000 papírkorona) a stabil faár, mely azóta szilárdan tartja magát egész a mai napig.

Mivel pénzünk már stabilizálva van s a fa ára évekig tartó ingadozás után végre is hozzásimult a nykkereskede-

lemben észlelhető általános dráguláshoz, feltehető, hogy a fakeskedelem árai a közel jövőben nagyobb eltéréseknek nem is lesznek kitéve.

Biztos jóslatokba azonban bajos volna bocsátkozni, mert a tűzifaárak nemcsak a hazai viszonyoktól függnék, hanem a jelentős mennyiségű importtűzifa következtében bizonyos mértékig befolyásolják a szomszéd államok valutáris viszonyai is.

Eddig a román fa bírt döntő befolyással, a lei újabb erős ingadozása és bizonytalan értéke miatt azonban a jövőben talán a szokol állása és vásárlóereje fogja fapiacunk árait növekvő mértékben befolyásolni.

Hogy mit hoz a jövő, nem tudhatjuk. Az új pénzegységre való áttérés előtt állunk, mely talán ismét kisebb-nagyobb zökkenővel fog járni, az azonban mindenesetre remélhető, hogy az árak és a pénz stabilizálódása és a reális kalkuláció lehetősége kedvezően fogják befolyásolni a magyar fapiac helyzetét.

Tóth Bódog.

A forgalmi adó mérséklése

Az ország lakosságára nehezedő egyik legsúlyosabb adó, a forgalmi adó f. évi augusztus hó 1-től kezdve az eddigi 3%-ról 2%-ra szállítatott le. A magyar királyi pénzügyminiszternek 1925. évi 4700. számú rendelete szerint, az olyan szállítások vagy teljesítmények után, amelyek f. évi augusztus 1-je után teljesítették, 2% forgalmi adót kell fizetni, ellenben a korábban teljesített szállítások vagy munkateljesítmények után, bár az ellenérték csak augusztus 1-je után került kifizetésre, még a 3%-os adókulcs marad érvényben.

Az erdőgazdaságra nézve különös jelentőséggel bír és számos zaklatásnak vet véget az említett rendelet „menteségek” című része, amely a saját szükségletre felhasznált vagy illetményként kiadott faanyagokat mentesíti a forgalmi adó alól. Az erre vonatkozó 6—9. §-okat szószerint ide iktatjuk:

6. §. Az üzemben (gazdaságban) termelt áruból az üzem (gazdaság) alkalmazottjainak munkabér (konvenció) fejében